

Smrt Jana Křtitele / Marek 6, 14 – 29 /, 2. neděle adventní, Olomouc 7. 12. 25

Bratři a sestry,

ještě jednou dnes Jan Křtitel. Markovo evangelium jeho vystoupením začíná. Vyzývá k pokání a ke křtu na odpuštění hříchů tak jako v jiných evangeliích. Oproti Lukášovu ale i Matoušovu podání není tak velkým bouřlivákem. Nevolá na zástupy: "Plemeno zmijí". A hned vzápětí přichází ten, jehož Jan ohlašuje a jehož identita se bude postupně odkrývat, až zazní naplno od římského vojáka pod křížem: Jistě to byl Syn Boží...

Janův lidský úděl naznačuje úděl samotného Mesiáše, tedy toho, komu připravuje cestu. V jeho pozemské cestě se odráží cesta Spasitele, který má přijít. Řekli jsme, že zde Jan tolik nebouří proti lidskému hříšnému pokolení. Přesto ale nemlčí, i zde mluví. Ale spíše od člověka k člověku – a hlavně padni komu padni. Neváhá připomenout ani samotnému vladaři, že se proviňuje proti Božímu zákonu. Ten přece platí pro každého, pro řadového Izraelce i pro tetrarchu Heroda Antipa, syna Heroda Velikého, který byl tím vrahem betlémských dětí. A když se neodváží mu říct pravdu nikdo jiný, udělá to prorok Jan. Není dovoleno si vzít za ženu manželku svého bratra / Leviticus 20, 21 /...

To nikdy není vděčná role. Říkat druhým pravdu o tom, co dělají špatně a kde mají v životě hřích, tím si člověk zpravidla udělá nepřátele. Tomu rozumíme. Nechceme být sudiči, tím spíše, když sami dobře víme, kde nás bota tlačí.

Herodes tedy pojme za manželku Herodiadu, ženu svého bratra Filipa. A Jan nemůže mlčet a musí ho na to upozornit. Čteme o tom, jak na něj tento vládce dal. Jak ho bral vážně. Že mu naslouchal a měl ho rád. To se přece taky děje. Můžeme slyšet od někoho pravdu. Můžeme, jí i rádi naslouchat. Můžeme k ní i hlasitě přitakat. Můžeme si vážit těch, kteří ji vyslovují. A přesto nám samotným může chybět odvaha podle ní taky jednat.

Ale lidská reakce na pravdivé slovo může být i mnohem horší. Může vyvolat nenávist. Může vyvolat touhu po pomstě.... A Jan za to zaplatí životem.

S Janovým zvykem mluvit pravdu souvisí právě taky příběh o tomto jeho smutném a tragickém konci. V Bibli je poměrně časté, že různí vladaři rádi pořádají opulentní hostiny. A ty občas končí špatně. Zde je to narozeninová párty tetrarchy Heroda, uspořádaná pro galilejskou smetánku. Herodiada Jana z duše nenávidí se chce se ho zbavit.

Příležitost se jí naskytne nečekaně. Nevypadá to, že by to předem plánovala. Do hodovního sálu totiž ladně vpluje její nejmenovaná mladičká dcera. Zvláštní je, že ji nazýváme Salome, i když v biblickém podání toto jméno vůbec není. Uvádí je starověký židovský historik Josef Flavius. Jméno Salome ale nosila jedna z žen pod Ježíšovým křížem, v pašijích evangelisty Marka.

Mladičká dívka tančí a Herodes je jí uhranut. „Řekni mi, co chceš a já ti to dám...“. A je to venku. Ale co si mám vlastně přát? Maminka mi určitě poradí. A Herodiada chytře využije situace. V té chvíli jí to dojde. To je přece šance, které je třeba využít právě teď. Královské slovo musí platit, vždyť to slyšeli všichni ti vznešení mužové a ženy. Je to přísaha. Ale vždyť přece jde o evidentní zlo, tak proč se tomu Herodes nevzepře, musel dobře vědět, odkud toto přání pochází. Lze trvat na dodržení královského slibu za cenu velkého zla? Je možné trvat na nějakém principu, třeba i dobrém, za cenu brutálního pošlapání práva a svévole? „Požádej Heroda, ať ti donese na míse hlavu Jana Křtitele...“ Král se zarmoutí, ale svoje slovo se rozhodne splnit. Smutný závěr jeho večírku, kdy se měl radovat a veselit a užívat si luxusního života. Asi takový konec slavnosti nečekal. Anebo to bylo jinak? Nebo se z toho brzy oklepal a notně posilněn vínem si tu svoji párty ještě jaksepatří užil i navzdory Janově hlavě na

míse? Herodes Antipas patrně nebyl tak krutým vladařem jako jeho otec. O to větším byl ale slabochem, lehce manipulovatelným...

Ne, tohle není pohádka, není to nějaký biblický kolorit, je to hrůza a horor. Takhle to chodí v našem světě. I dnes. Ve světě, který pravdu Boží nesnese nebo se jí vysmívá. Ve světě, který pravdu označuje za lež a lež za pravdu. A proti těm, kteří stojí rovně a pravdu mluví a podle ní taky jednají často postupuje s největší brutalitou. Za jediné slovo je možné jít leckde na dlouhé roky do vězení. Za opakované projevy nesouhlasu je možné přijít o život. Pravdu Boží a pravdu evangelia někdy pokládáme za něco jiného a kvalitativně lepšího, nežli je pravda bez přívlastku. Ale já věřím, že i v oblasti mimocírkevního světa platí, že když někdo trvá na tom, že dvakrát dva není pět ale čtyři a je ochoten si za tím stát a pro to třeba i trpět, pak je i ten jeho zápas zahrnut do zápasu Božích proroků...

Pravda je něco, co nelze mít a vlastnit. Pravda si totiž musí podmanit nás. Pravda je kategorie, pod kterou se sami dobrovolně stavíme. Je nad námi. Člověk chce ale mít pravdu pevně v ruce, raději než nad sebou. Tak to zpíváme. A pravda, kterou bychom chtěli vlastnit a ovládat a tvarovat ji podle svých potřeb, už pak pravdou přestává být.

Prorok Jan skončil mučednickou smrtí. I v ní je předznamenána oběť toho, kterému Jan přišel připravit cestu. On byl ve své době vlastně vrcholem zápasu o pravdu Boží.

Učedníci Janovi to uslyšeli, přišli a odnesli Janovo tělo a pohřbili ho. Takto jednoduše a prostě příběh končí. Vypadá to, že zlo a brutalita slaví vítězství. A přesto platí, že ten úkol, který Jan od Boha měl, splnil. Přišel, aby ohlásil, že po něm přichází někdo, komu není hoden ani rozvázat řemínek. A to jeho dílo trvá. Teď už jděte za ním ...

Věříme tomu i my? Věříme tomu, že navzdory všemu, co vidíme v našem světě, navzdory všem pokusům o vykořenění Boží pravdy i té obyčejné lidskosti, se to její panství přece uskutečňuje a zničit ji je nemožné? Znovu jsme si to uvědomili nedávno během týdnu pro ukrajinské dobrovolníky. Proti brutálnímu zlu zde působil Boží duch. Dobro a naděje se staví proti beznaději. Světlo proti temnotě. Láska a přátelství proti nenávisti a intrikám. Ano, věřím, že je nám navzdory všemu dáno tohle zakoušet.

Každou adventní neděli zapalujeme jednu svíčku. Už nám dnes hoří dvě. Krásná symbolika světla, kterého přibývá a které proráží temnotu. Světla, které se staví proti slabosti Herodů, kteří jen plnili něčí rozkazy a přání. Proti nenávisti Herodiad, proti zlu těch, kteří chtějí mít moc a vládu, proti intrikám, lžím a konspiracím všeho druhu, ve všech dobách a na všech místech našeho světa. Věříme, že se nakonec uprostřed té naší lidské ohavné stoky prosadí Boží království. To je naše naděje. Té se držíme. V tu doufáme. Stavíme se na stranu toho, koho předpověděli proroci a jemuž připravoval cestu Jan Křtitel. Vyhlížíme příchod Páně v malém dítěti ležícím v jeslích. Vyhlížíme a důvěřujeme Bohu, že i navzdory naší lidské pokřivenosti jedná a bude mít nad naším světem poslední slovo. Amen.

Modlitba: *Pane Bože, děsí nás stav našeho světa, ve kterém žijeme. Jsme smutni a sklíčení ze zla, které kolem sebe vidíme, které se na mnoha místech rozmáhá i díky tomu, že mlčíme a nic neděláme. Prosíme, zachovej nám naději, že navzdory mnohé naší nekompetentnosti a slabosti jsi ty ten silný a mocný, který kraluje a vládne. Amen.*